

ΣΤΕ 2618/2010 [Νόμιμη περιβαλλοντική αδειοδότηση έργου της ΔΕΗ (υποσταθμοί Η.Ε., γραμμή μεταφοράς στην Κω)]

Περίληψη

-Νόμιμα υποβλήθηκαν για το επίδικο έργο τρεις χωριστές μελέτες αντί μιας ενιαίας, αφού συντάχθηκαν ενιαία από τον ίδιο φορέα και υποβλήθηκαν στην Διοίκηση ταυτόχρονα, γίνεται δε αμοιβαίως αναφορά στο σύνολο του έργου, ώστε στην πραγματικότητα να αποτελούν μία μελέτη.

-Είναι εν προκειμένω επαρκής η διερεύνηση εναλλακτικών λύσεων, δεδομένου ότι η Διοίκηση εξέτασε συγκεκριμένα και αιτιολόγησε ειδικά τις αντίστοιχες επιλογές της, παραθέτοντας και τα κριτήρια, με βάση τα οποία οδηγήθηκε στις επιλογές αυτές. Με νόμιμη εξάλλου αιτιολογία επεξηγείται και το μονοσήμαντο της επιλογής της θέσης του ενός υποσταθμού, ενώ για την όδευση της γραμμής μεταφοράς εξετάσθηκαν τρεις εναλλακτικές λύσεις. Τέλος, αξιολογήθηκε επαρκώς και ο χαρακτήρας της περιοχής ως περιοχής Natura.

-Η διαδικασία δημοσιότητας της ΜΠΕ έλαβε χώρα νόμιμα στην Ρόδο, έδρα του νομού Δωδεκανήσου, και όχι στον τόπο πραγματοποίησης του έργου, δηλαδή την Κω, αφού ορίσθηκε επακριβώς ο τόπος και ο τρόπος πληροφόρησης του κοινού για την συμμετοχή του στην οικεία διαδικασία διαβούλευσης, τα στοιχεία δε αυτά είναι επαρκή για την διευκόλυνση της συμμετοχής του κοινού στις σχετικές διαδικασίες.

Πρόεδρος: Αγγ. Θεοφιλοπούλου

Εισηγητής: Αθ. Ράντος

Δικηγόροι: Γ. Γιαννακούρου, Θ. Στριλάκος, Αθ. Αλεφάντη

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθ. Α.Π.οικ. 105748/28-5-2001 κοινής αποφάσεως των Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ, Ανάπτυξης και του Υφυπουργού Υγείας, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του έργου κατασκευής και λειτουργίας δύο υποσταθμών ηλεκτρικής ενεργείας της ΔΕΗ ΑΕ στην πόλη της Κω και στο Μαστιχάρι Κω, αντιστοίχως, καθώς και της γραμμής μεταφοράς ηλεκτρικής ενεργείας, που θα συνδέει τους δύο αυτούς υποσταθμούς,
4. Επειδή, οι λοιποί αιτούντες, φερόμενοι, κατά τα προσκομισθέντα από αυτούς στοιχεία, ως κάτοικοι ή κύριοι ακινήτων στην περιοχή διελεύσεως της επίμαχης γραμμής μεταφοράς ή κατασκευής των υποσταθμών, με έννομο συμφέρον ασκούν την κρινομένη αίτηση, ομοδικούν δε παραδεκτώς, εφ' όσον προβάλλουν κοινούς λόγους ακυρώσεως, στηριζόμενους στην αυτή νομική και πραγματική βάση.
5. Επειδή, η προσβαλλομένη πράξη έχει εκδοθεί την 28-5-2001, η δε κρινομένη αίτηση

ακυρώσεως ασκήθηκε την 18-1-2006, τέσσερα και μισό, δηλαδή, έτη μετά την έκδοση της πράξεως. Δεν προκύπτει, όμως, από τα στοιχεία του φακέλου ούτε η έναρξη εκτελέσεως υλικών ενεργειών κατασκευής του έργου ούτε η καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο γνώση της εκδόσεως και του περιεχομένου της προσβαλλομένης πράξεως από τους αιτούντες. Συνεπώς, η αίτηση ασκείται εμπροθέσμως, πρέπει δε να απορριφθεί ως αβάσιμος ο περί του αντιθέτου ισχυρισμός της παρεμβάσεως.

6. Επειδή, κατά τις παραγράφους 1 και 2α του άρθρου 4 του ν. 1650/1986 (Α' 160), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, για την πραγματοποίηση νέων δημόσιων ή ιδιωτικών έργων ή δραστηριοτήτων απαιτείται η έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος, μετά από υποβολή, για τα έργα της πρώτης κατηγορίας του προηγούμενου άρθρου 3 παράγραφοι 1 και 2, δηλαδή τα έργα που είναι πιθανόν να προκαλέσουν σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον, μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η μελέτη αυτή πρέπει να ανταποκρίνεται προς τις απαιτήσεις του νόμου και να έχει επιστημονικώς επαρκές περιεχόμενο, που να επιτρέπει στα αρμόδια διοικητικά όργανα να διακριβώνουν και να αξιολογούν τους κινδύνους και τις συνέπειες του έργου, πρέπει δε να περιέχει και εξέταση εναλλακτικών λύσεων. Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων χορηγείται, στην περίπτωση αυτή, με κοινή απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και των κατά περίπτωση συναρμοδίων υπουργών. Στην ομάδα II της ως άνω πρώτης κατηγορίας έργων κατατάσσεται, κατά το άρθρο 4 της κατ' εξουσιοδότηση του νόμου αυτού εκδοθείσης κοινής υπουργικής αποφάσεως 69269/5387/24-10-1990 (Β' 678), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, και η «μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας με εναέρια καλώδια» [αριθ. 3 («ενεργειακή βιομηχανία»), στοιχ. β.].

7. Επειδή, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως υπεβλήθησαν από την παρεμβαίνουσα ΔΕΗ ΑΕ και ενεκρίθησαν μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΜΠΕ) τόσο για καθένα από τους υποσταθμούς (ΥΣ) ηλεκτρικής ενεργείας Κω και Μαστιχαρίου, όσο και για την γραμμή μεταφοράς ηλεκτρικής ενεργείας, που συνδέει τους δύο ΥΣ. Εν σχέσει προς τις εν λόγω ΜΠΕ προβάλλεται, με την κρινομένη αίτηση, ως λόγος ακυρώσεως, ότι αυτές δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου, διότι συνιστούν απλή συμπλήρωση του πίνακα 3 της κυα 69269/1990 και περιέχουν όλως συνοπτικά και μη τεκμηριωμένα επιστημονικώς σχόλια επί των απαντήσεων που δόθηκαν στα σχετικά ερωτηματολόγια. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, δεδομένου ότι οι εν λόγω εγκριθείσες από την Διοίκηση μελέτες δεν περιορίζονται, πάντως, σε απλή αναιτιολόγητη συμπλήρωση ερωτηματολογίου, αλλά περιέχουν επαρκή, κατ' αρχήν, περιγραφή των χαρακτηριστικών του έργου και των επιπτώσεών του και συνεπώς καλύπτουν τις απαιτήσεις του άρθρου 5 παρ. 1 του ν. 1650/1986. Η δε ειδικότερη εξέταση της πληρότητας και επάρκειας της αιτιολογίας των επί μέρους στοιχείων των μελετών αποτελεί αντικείμενο των εν συνεχεία εξεταζομένων αντίστοιχων λόγων ακυρώσεως.

8. Επειδή, περαιτέρω προβάλλεται, ως λόγος ακυρώσεως, ότι μη νομίμως υπεβλήθησαν εν προκειμένω τρεις χωριστές μελέτες αντί μιας ενιαίας, με συνέπεια να μην αξιολογούνται πλήρως και σφαιρικώς οι επιπτώσεις του όλου έργου στο

περιβάλλον, Ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί προεχόντως διότι οι μελέτες αυτές συνετάγησαν ενιαίως από τον αυτό φορέα και υπεβλήθησαν στην Διοίκηση ταυτοχρόνως, γίνεται δε αμοιβαίως αναφορά στο όλο έργο, ώστε στην πραγματικότητα να αποτελούν μία μελέτη. Δεν προσδιορίζεται δε, εν πάση περιπτώσει, στον λόγο ακυρώσεως η δυνητική συνέργεια των επιπτώσεων των επί μέρους έργων στο περιβάλλον, εν όψει του ότι η κλίμακα και η πολυπλοκότητα του επίμαχου έργου δεν τεκμηριώνουν, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, την δυνατότητα προκλήσεως συνεργητικών επιπτώσεων στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.

9. Επειδή, στις υποβληθείσες ΜΠΕ εκτίθεται, μεταξύ άλλων, ότι ο αυτόνομος σταθμός παραγωγής (ΑΣΠ) ηλεκτρικής ενεργείας νήσου Κω είναι εγκατεστημένος στο Μαστιχάρι, ότι η παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια μεταφέρεται στην πόλη της Κω και στο ανατολικό μέρος της νήσου, όπου υπάρχει και η μεγαλύτερη ζήτηση, με τέσσερις γραμμές μέσης τάσεως, ότι οι γραμμές αυτές, όταν η ενέργεια μεταφέρεται σε μεγάλη απόσταση, παρουσιάζουν μειωμένη αξιοπιστία τροφοδοτήσεως, ότι, επιπλέον, οι γραμμές αυτές έχουν κορεσθεί και ότι η μόνη τεχνικά εφικτή λύση προς αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών είναι η αντικατάστασή τους, με την κατασκευή δικτύου μεταφοράς 150 KV. Προς τούτο, η παραγόμενη στον ΑΣΠ ενέργεια θα μετασχηματίζεται σε τάση 150.000 βολτ στον νέο ΥΣ Μαστιχαρίου, θα μεταφέρεται στον νέο ΥΣ Κω με την νέα γραμμή μεταφοράς, θα μετασχηματίζεται εκεί, με υποβιβασμό της τάσεως, σε ρεύμα μέσης τάσεως και θα διατίθεται στους καταναλωτές. Ως προς την επιλογή της θέσεως του ΥΣ Μαστιχαρίου, στις μελέτες εκτίθεται ότι αυτός πρέπει τεχνικώς να κατασκευασθεί σε επαφή με τον ΑΣΠ, οπότε η επιλογή της θέσεως του είναι μονοσήμαντη. Ως προς την επιλογή της θέσεως του ΥΣ Κω στην περιοχή «Πλατύ Κυπαρίσσι», στις μελέτες εκτίθεται ότι αυτή έγινε με κριτήρια την κατά το δυνατόν εγγύτητα με το κέντρο βάρους των φορτίων της περιοχής, την δυνατότητα ευχερούς συνδέσεως με την γραμμή μεταφοράς, την γειτνίαση με υφιστάμενη κατάλληλη οδό, προκειμένου να καθίσταται ευχερής η μεταφορά του απαιτούμενου βαρέος εξοπλισμού και η προσπέλαση στον ΥΣ κατά το στάδιο της εκμεταλλεύσεώς του, την κατάλληλη διαμόρφωση του εδάφους για την κατασκευή και ανάπτυξη του έργου, την μη πρόκληση οπτικής ενοχλήσεως και την ευχέρεια μετακινήσεως και διαβιώσεως του υπηρετούντος προσωπικού, η δε επιλεγείσα θέση ταυτίζεται με υφιστάμενο χώρο αποθηκείσεως υλικού της ΔΕΗ ΑΕ. Ως προς την όδευση της γραμμής μεταφοράς, στην οικεία μελέτη εκτίθεται ότι εξετάσθηκαν τρεις εναλλακτικές λύσεις, περιγραφόμενες στην μελέτη, και ότι μεταξύ αυτών επελέγη η, κατά την εκτίμηση των μελετητών, προσφορότερη από πλευράς περιβαλλοντικής και τεχνικής, με κριτήρια την κατά το δυνατόν αποφυγή διελεύσεως από αρχαιολογικούς χώρους, τουριστικές και περιβαλλοντικώς ευαίσθητες περιοχές, την αποφυγή γειτνιάσεως με οικισμούς και περιοχές με έντονη οικιστική δραστηριότητα και την αποφυγή γειτνιάσεως με την ακτογραμμή, προς προστασία της μονώσεως της γραμμής. Εν σχέσει με τις επιλογές αυτές, προβάλλεται, ως λόγος ακυρώσεως, ότι κατά παράβαση του νόμου δεν εξετάσθηκαν με επάρκεια

εναλλακτικές λύσεις για την εκτέλεση του έργου και ότι θεωρήθηκαν ως δεδομένες οι θέσεις των ΥΣ, με συνέπεια να περιορισθεί το εύρος των εναλλακτικών λύσεων ως προς την όδευση της γραμμής μεταφοράς. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, δεδομένου ότι, εν όψει των ανωτέρω εκτεθέντων, η Διοίκηση εξέτασε κατά τρόπο συγκεκριμένο και αιτιολόγησε ειδικά τις αντίστοιχες επιλογές της, παραθέτοντας και τα κριτήρια, με βάση τα οποία οδηγήθηκε στις επιλογές αυτές. Εξ άλλου, με επαρκή αιτιολογία επεξηγείται και το μονοσήμαντο της επιλογής της θέσεως του ΥΣ Μαστιχαρίου, ενώ για την όδευση της γραμμής μεταφοράς εξετάσθηκαν τρεις διακεκριμένες εναλλακτικές λύσεις, από τις οποίες επελέγη η, κατά την αντίληψη της Διοικήσεως, προσφορώτερη, με κριτήρια, προεχόντως, περιβαλλοντικά.

10. Επειδή, προβάλλεται ειδικότερα, ως λόγος ακυρώσεως, ότι η γραμμή μεταφοράς διέρχεται από περιοχή εντεταγμένη στο δίκτυο «Natura 2000» (περιοχή με κωδικό GR 4210009, Ακρωτήριο Λούρος, Λίμνη Ψαλίδι, Όρος Δίκαιος, Αλυκή), χωρίς τούτο να αιτιολογείται επαρκώς και χωρίς να προκύπτει η αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων ή η πρόβλεψη συγκεκριμένων μέτρων για την αποφυγή της υποβαθμίσεως της περιοχής. Όπως, όμως, προκύπτει από την οικεία ΜΠΕ, η διέλευση της γραμμής, συνολικού μήκους 22 περίπου χιλιομέτρων, από την εν λόγω περιοχή σε μήκος 5 περίπου χιλιομέτρων, η οποία αξιολογείται ειδικώς, είναι αναγκαστική, χωρίς δυνατότητα απεμπλοκής, αφού η περιοχή καλύπτει όλο το πλάτος της νήσου. Εκτίθεται δε στην μελέτη ότι, κατά την εξέταση των εναλλακτικών λύσεων, έχει επιλεγεί η διέλευση της γραμμής με κριτήριο την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων και την όδευση μέσω των ολιγώτερο ευαίσθητων περιβαλλοντικούς περιοχών, ενώ επιλέγεται ειδικώς η λύση της εγκαταστάσεως μεταλλικών στύλων αντί των χαλύβδινων δικτυωτών πύργων για την μείωση της οπτικής παρουσίας της γραμμής. Με τα δεδομένα αυτά, το σχετικό ζήτημα εξετάσθηκε ειδικώς και αντιμετωπίσθηκε με νόμιμη και επαρκή αιτιολογία, ο δε σχετικός λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

11. Επειδή, προβάλλεται, ως λόγος ακυρώσεως, ότι, κατά παράβαση του νόμου, δεν μετέσχον στην σύνταξη των ΜΠΕ επιστήμονες ειδικοτήτων υγείας ούτε εξειδικευμένοι επιστήμονες για τα θέματα προστασίας της φύσεως, των ειδών και του τοπίου, ενώ τούτο ήταν, κατά τους αιτούντες, αναγκαίο εν όψει της φύσεως του έργου. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, δεδομένου ότι το μεν οι εν λόγω μελέτες εκπονήθηκαν από ειδικούς επιστήμονες του τομέα μελετών γραμμών μεταφοράς της ΔΕΗ ΑΕ, δηλαδή επιστήμονες οι οποίοι έχουν την απαιτούμενη για την εξέταση των επιπτώσεων του συγκεκριμένου έργου ειδικότητα, το δε, εν πάση περιπτώσει, εν όψει της, κατά τα στοιχεία του φακέλου, διελεύσεως της γραμμής μεταφοράς μακράν κατοικημένων περιοχών και των, κατά τα αυτά στοιχεία, περιορισμένων επιπτώσεων του έργου, δεν ήταν εν προκειμένω αναγκαία η σύμπραξη επιστημόνων άλλων ειδικοτήτων, εφόσον δεν αναμένεται να υπάρξουν ουσιώδεις επιπτώσεις στον τομέα ειδικότητάς τους από την κατασκευή του έργου (πρβλ ΣτΕ 1953/2007, 769/2005, 258/2004).

12. Επειδή, προβάλλεται, ως λόγος ακυρώσεως, ότι, κατά παράβαση των ορισμών της

οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου ΕΚ της 27-6-1985 (L 175/5-7-1985), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, η διαδικασία δημοσιότητας της ΜΠΕ έλαβε χώρα στην Ρόδο, έδρα του νομού Δωδεκανήσου, και όχι στον τόπο πραγματοποίησεως του έργου, δηλαδή την Κω; με συνέπεια την αδυναμία ουσιαστικής δημοσιοτητος και συμμετοχής του κοινού και των τοπικών αρχών στην διαδικασία εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, δεδομένου ότι με το άρθρο 2 της κυα 75308/5512/26-10-1990 (Β' 691), η οποία εξεδόθη για την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς τους σχετικούς ορισμούς της εν λόγω οδηγίας, ορίσθηκε επακριβώς ο τόπος και ο τρόπος πληροφορήσεως του κοινού για την συμμετοχή του στην οικεία διαδικασία διαβουλεύσεως (μεταξύ άλλων, ανάρτηση στον πίνακα ανακοινώσεων της Νομαρχίας), τα στοιχεία δε αυτά είναι επαρκή για την διευκόλυνση της συμμετοχής του κοινού στις σχετικές διαδικασίες, κατά την έννοια του άρθρου 6 της οδηγίας, το οποίο προβλέπει απλώς ότι ο τρόπος πραγματοποίησεως της διαβουλεύσεως ορίζεται από τα Κράτη μέλη, τα οποία, μεταξύ άλλων, διευκρινίζουν τα μέρη όπου μπορεί κανείς να συμβουλευθεί τις πληροφορίες και περιγράφουν λεπτομερώς τον τρόπο ενημερώσεως του κοινού. Δεν ήταν δε εν προκειμένω αναγκαία η ανάρτηση των σχετικών στοιχείων σε μη προβλεπόμενο χώρο, έστω και εγγύτερο προς τον τόπο πραγματοποίησεως του έργου, τούτο δε ανεξαρτήτως του ότι έλαβε εν προκειμένω χώρα δημοσίευση της ανακοινώσεως ενάρξεως των σχετικών διαδικασιών δημοσιότητας και σε τοπική εφημερίδα εκδιδόμενη στην Κω.